

Budakeszi története az őskortól a római korig

Régen volt, hogy is volt...

1. rész

Az év kezdetén szokás új tervek megvalósításába kezdeni. 2021-ben időutazásra hívom olvasóinkat. Kronologikus sorrendben áttekintjük, hogyan éltek elődeink az őskortól a 20. század közepéig.

A Budai-hegység és környéke már az őskortól lakott volt. Számos barlangjában és védett völgyében találtak az őskori ember jelenlétre utaló tárgyakat: pl. Nagykovácsi határában, a Remete-hegy barlangjaiban, illetve a III. kerületben lévő tábor-hegyi barlangban. Budakeszi területén is találtak őskori leleteket. 5-6 ezer évvel ezelőtt két emberi település is volt erre felé. Egy kisebb a Nagyszénás-zug déli sarkában, egy nagyobb a mai ipari parkhoz közeleső területen.

Sok lelet került elő a bronzkorból is, a 3300–3800 évvel ezelőtti időkből. Ez a terület a Telki úttól a Pátyi út és a Budaörsi út találkozásáig terjed. Az urnasíros temetkezés volt erre a korra jellemző, melyekből jónéhányat találtak itt. A késő bronzkori ember jelenléte is kimutatható. Az újkőkori ember településéhez közel, a mai budaörsi határ közelében, a Hosszú-dűlő területén a késő bronzkor embere telepedett le mintegy 2800–3300 évvel ezelőtt.

A vaskorban, Kr. e. 400 után a kelták is megjelentek a Kárpát-medencében. Budakeszin a Nagy Sándor Gimnázium építésekor 1960-ban vaskori urnát és edénytöredéket találtak. Egy másik telken vaskori kétélű vaskard töredéke került elő a földből.

A rómaiak Krisztus születése idején hódították meg Pannónia provinciát. Budakeszihez közel állott Aquincum, a provincia fővárosa. Két jelentősebb település volt ekkor vidékünkön. Az egyik a mai Temető utcától

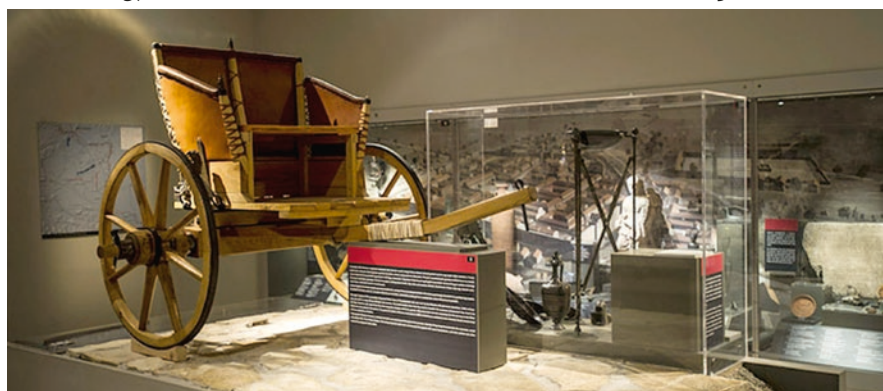
délre eső területen, a másik Budakeszi déli részén, a budaörsi határ közelében. A repülőtér déli részén 1932-ben ásásokat végeztek, ahol egy villa rustica maradványai kerültek napvilágra. A villa a rómaiak idején majorsági épület volt, lakó- és gazdasági épületekkel. A római kor késői korszakában városon kívüli nyaraló szerepét is betöltötte. A mai Temető, Széchenyi, Szél, Nagy Sándor, Knáb János, Erdő és Fő utca térségéből az 1800-as évek közepétől dokumentáltak is sok római kori lelet került elő. Főként építkezések vagy egyéb földmunkák során, mely körülmény jelzi, a leletek mentése nem volt mindig szakszerű. Rómer Flóris, az ismert archeológus, aki több budakeszi feltáráson is jelen volt, egy ház udvarán 1864-ben római oltárkövet is talált, melyet már vagy ötven éve lócának használtak. A középkori épületekbe is beépítettek római köveket. Az 1997-ben feltárt Árpád-kori templom falában is találtak vadászjelenetet ábrázoló követ és római oltárkövet. A fotón látható indamintás sírkőtöredék szintén egy építkezés során került elő. A központban lévő régi ház felújításakor a lábzatban egy római lovaszt ábrázoló kőre bukkantak. A legjelentősebb lelet egy kocsisir. 1976-ban egy emésztő ásásakor kocsitemetkezéshez köthető tárgyakat találtak. A területen a 90-es években

1. kép

csatornáztak, így 1999-ben már el lehetett végezni az ásást. Egy díszes, kétkerekű római kocsit tártak fel, melyekkel a lovakat is eltemették. A kocsi hátsó frontját gazdag növényi és geometrikus ezüstberakásokkal, valamint Bacchus kíséretéhez tartozó alakok bronzszobraival díszítették (lásd 1. kép). A leletek alapján rekonstruálták a kocsit, mely a Nemzeti Múzeum állandó kiállításán megtekinthető (lásd 2. kép). Az ásást vezető Mráv Zsolttal a *Mi kisvárosunk* munkatársai riportot készítettek (<https://www.youtube.com/watch?v=oGdFJ9vWMM>). Pannóniából eddig közel 30 kocsit tartalmazó római kori temetkezést tártak fel. A római polgárok puritán módon temetkeztek, legfeljebb egy-egy kisebb tárgyat tettek a halott mellé, a síremléknek tulajdonítottak nagyobb jelentőséget. A kocsisírok a provincia őslakosaihoz, a kelta eraviscusokhoz köthetők, akik ugyan gyorsan átvették a római kultúrát, ám a temetkezéseken a saját hagyományaikat követték. Hitük szerint a hozzátartozójuk nem halt meg, csak elutazott. A hosszú út végén a túlvilági örök boldogság várt rá. Ezt az utazást szolgálták a vele eltemetett kocsi, lovak, vadászkuttyák és hasznos használati tárgyak.

Siklósi Gyula és Mráv Zsolt írásai alapján összeállította **Ádám Éva**

2. kép